

13

II. András király

Beregi egyezmény / eskü

1233. szeptember

Ú j a b b k i a d á s o k :

Georgius Fejér, *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis* (Budae: Typis typographiae regiae universitatis Ungaricae, 1829–1844), III, 2. 319

Augustin Theiner, *Vetera monumenta historica Hungariam Sacram illustrantia*, I: *Ab Honorio PP. III. usque ad Clementem PP. VI., 1216–1352* (Roma: Typis Vaticanis, 1859; reprint, Osnabrück: Zeller, 1968), p. 116

Friss Ármin, *Magyar-zsidó oklevéltár / Monumenta Hungariae Judaica*, I (Budapest: Wodianer F. és Fiai, 1903), pp. 13–15, no. 15

F o r d í t á s :

Blazovich László, Kristó Gyula & Makk Ferenc, szerk., *Szent Istvántól Mohácsig. Források a középkori Magyarországról* (Szegedi Középkortörténeti Könyvtár, 6) (Szeged, 1994), pp. 102–103

Bertényi Iván, szerk., *Magyar történeti szöveggyűjtemény, 1000–1526* (Osiris Tankönyvek) (Budapest: Osiris Kiadó, 2000), pp. 402–405

Andrae regis iuramentum de reformando regno in silva Bereg praestitum

(...) Vobis domine Jacobe, Prenestine electe, apostolice sedis legate, vice et nomine Romane ecclesie et omnium ecclesiarum Ungarie, nos Andreas, rex Hungarie, iuramus ad sancta dei evangelia, omnia et singula capitula infrascripta observare, statuente ea a filiis, nostris successoribus, in perpetuum observari et in nullo contravenire quacunquē occasione, vel fraudem committere in eis, quin fiant, sicut inferius continentur; et precipiemus omnibus subditis nostris in regno nostro, quod omnia et singula observent, et si qui nostri mandati transgressores extiterint, sicut decuerit, puniemus, et faciemus filios nostros et iobbagiones iurare, secundum quod inferius de iuramento eorum continentur.

Capitula autem sunt hec: Iudeos, sarracenos sive ismaëlitas, de cetero non preficiemus nostre camere, monete, salibus, collectis, vel aliquibus publicis officiis, nec associabimus eos prefectis, nec in fraudem aliquid faciemus, propter quod ab ipsis possint opprimi christiani. Item nec permittemus in toto regno nostro iudeos, sarracenos vel ismaëlitas, prefici alicui publico officio. Item faciemus, quod iudei, sarraceni seu ismaélite, de cetero certis signis distinguantur et discernantur a christianis. Item non permittemus iudeos, sarracenos sive ismaëlitas, mancipia christiana emere vel habere quocunquē modo. Et promittimus per nos et successores nostros constituere singulis annis et dare palatinum vel alium de iobbagionibus nostris, quem voluerimus, fidei christiane zelatorem, quem faciemus iurare, quod mandatum nostrum secundum ista fideliter adimplebit, ad petitionem episcopi, in cuius dioecesi sunt vel erunt iudei, pagani vel ismaélite, ut christianos extrahant a dominio et cohabitatione sarracenorum; et si qui inventi fuerint contra hec christiani cohabitantes sarracenis, vel sarraceni mancipia christiana habentes, item christiani sarracenorum vel sarraceni christianorum quomodocunquē mulieribus copulati, sive sub specie matrimonii sive alio modo, bonorum omnium

publicacione tam christiani quam iudei vel pagani multentur, et nihilominus in servitute christianorum per regem perpetuo deputentur.

*András királynak a beregi erdőben tett esküje az uralkodás megjavításáról*¹

(...)² Nektek, Jacobus uram,³ Palestrina választott püspöke, az apostoli szentszék legátusa, a római egyház és Magyarország minden egyháza helyett és nevében, mi, András, Magyarország királya, megesküszünk Isten szent evangéliumára, hogy az alábbiak minden egyes pontját megtartjuk, elhatározva, hogy örökünkbe lépő fiaink is mindörökre tartsák meg, és semmiben ne szálljanak ezekkel szembe semmiféle alkalommal, és ne játsszák ki ezeket csalárdul, hogy ne úgy legyenek, ahogy az alábbiakban meg van írva; és elő fogjuk írni minden alattvalónknak királyságunkban, hogy minden egyes pontot tartsanak meg, és ha parancsunknak áthágói akadnak, meg fogjuk őket büntetni, ahogy illik, és megesketjük fiainkat és jobbágyainkat aszerint, ami lentebb írva van az ő esküjüket illetően.

A pontok pedig a következők. Zsidókat, szaracénusokat vagy izmaelitákat ezentúl nem nevezünk ki kamaránk, pénzverdénk élére, sóvámaink, járulékaink beszédésére és semmiféle közhivatalba, és nem rendeljük őket segítségül az előjárók mellé, és semmi csalárdságot nem teszünk, amelynek révén ezek keresztényeket nyomhatnak el. Valamint egész királyságunkban nem fogjuk megengedni, hogy zsidókat, szaracénusokat vagy izmaelitákat bármilyen közhivatalba kinevezzenek. Valamint teszünk róla, hogy a zsidók, szaracénusok vagy izmaeliták ezentúl jól felismerhető jelekkel legyenek megkülönböztetve és elkülönítve a keresztényektől. Valamint nem fogjuk megengedni, hogy zsidók, szaracénusok vagy izmaeliták keresztény rabszolgákat vásároljanak vagy bármilyen módon birtokoljanak. És megígérjük a magunk és örökösaink nevében, hogy évről évre kirendeljük és megbízzuk majd a nádort vagy egy másik jobbágyunkat, akit akarunk, a keresztény hit szenvedélyes harcosát, akit megesketünk, hogy parancsunkat ezeknek megfelelően híven teljesíteni fogja, a püspök kérelmére, ha vannak vagy lesznek az egyházmegyéjében zsidók, pogányok vagy izmaeliták, hogy a keresztényeket vonják ki a szaracénusok uralma és a velük való együttélés alól; és ha mindezek ellenére akadnak keresztények, akik szaracénusokkal élnek együtt, vagy szaracénusok, akiknek keresztény rabszolgáik vannak, valamint keresztények, akik a szaracénusok asszonyaival, vagy szaracénusok, akik a keresztények asszonyaival vannak bármilyen párkapcsolatban, akár házasság címén, akár másként, minden javuk elkobzásával bűnhődjenek mind a keresztények, mind a zsidók vagy pogányok, és ráadásul a király rendelje őket mindörökre a keresztények szolgálául.

¹ Latinból fordította Kopeczky Rita.

² A levél első részének magyar fordítása in: Makkai László & Mezei László, szerk., Árpád-kori és Anjou-kori levelek, XI–XIV. század (Nemzeti Könyvtár: Levelestár) (Budapest: Gondolat Kiadó, 1960), p. 137 sk., no. 46.

³ Jacopo Pecorari.